

Odgoj u stidljivosti (II)

„Roditelji trebaju prenijeti vrijednost ljudskog tijela i način kako se prema njemu odnositi s poštovanjem, izbjegavajući sve što bi moglo doprinijeti gledanju na njega kao na puki objekt zadovoljstva ili znatiželje.“ Novi članak u nizu o obitelji.

30.03.2015.

Razdoblje između otprilike sedme i dvanaeste godine, kada mladenaštvo polako započinje, najčešće je mirno

razdoblje i za roditelje i za djecu, posebice ako su djeca do tog trenutka bila dobro odgajana. Sada su ona sposobna brinuti se za sebe, ali se i dalje poprilično oslanjaju na svoje roditelje te su s njima često o svemu vrlo otvorena. Ona imaju stvarnu želju učiti i rješavati pitanja. I ako roditelji upotrijebe prave riječi mogu vrlo dobro shvatiti stvari.

Ova relativna mirnoća ne bi smjela poslužiti kao izgovor za popuštanje u zadatku obrazovanja misleći možda da će se sve riješiti samo od sebe. Naprotiv, ovo razdoblje trebalo bi biti razdoblje u kojem će djeca steći čvrsto uporište u idejama i standardima koji će oblikovati njihove buduće živote. Zaista, ovo je trenutak za sve im objasniti, te čak i unaprijed im pružiti objašnjenja za stvarnosti s kojima će se suočiti u budućnosti.

Mirne godine

Ovo su godine u kojima djeci treba objasniti ne samo *kako* biti skroman, već i *zašto*. Djeca će primjerice moći razumjeti da odjeća ne samo da pokriva tijelo već i štiti osobu; da ona signalizira kako se želimo prikazati drugima, te da je znak poštovanja kojeg ukazujemo drugima i kojeg od drugih očekujemo.

Istovremeno, djeca trebaju naučiti čuvati vlastitu intimu na način da je otkrivaju samo prikladnim osobama i u prikladnoj mjeri. Razboritost – krjepost koja je ovdje u igri – stječe se posjedovanjem ispravne nakane, iskustvom i dobrim savjetom, te su roditelji umnogočemu povezani s ovim procesom učenja. Mala djeca čeznu za odnosom povjerenja sa svojim roditeljima; ona traže njihovo zanimanje i vodstvo kako bi se osjećala sigurnije tijekom ovog početnog razvoja njihove osobnosti.

Potvrđivanjem ili ispravljanjem djetetovog ponašanja ovisno o situaciji, roditelji mu pomažu naučiti kako povjeriti sebe drugima, te kada i zašto bi to trebalo činiti.

Rizik koji se javlja tijekom ove dobi jest da se želja mladih za učenjem može pretvoriti u neselektivnu znatiželju, ponekad bez ikakve diskrecije, i u gorljivost za iskušavanjem novih stvari, također i u njihovom vlastitom tijelu. Stoga je važno da roditelji obrate pažnju na sva pitanja koja bi ih djeca mogla pitati, bez da ih pokušavaju izbjeći ili ih ostaviti za neodređeno „kasnije.“ Također bi im trebali odgovarati na način koji je prikladan dječjoj dobi i sposobnosti razumijevanja.

Primjerice, ovo je pravo vrijeme za naučiti ih značenju ljudske ljubavi. „Nemojte im lagati. Ja sam ubio sve rode. Recite im da se Bog poslužio vama kako bi njih doveo na svijet, da su plod vaše ljubavi, vašeg sebedarja,

vaše žrtve. Kako bi to mogli učiniti morate postati prijatelji svoje djece, olakšati im da razgovaraju s vama s povjerenjem i otvore se oko svojih briga.“**[1]** Roditelji trebaju prenijeti vrijednost ljudskog tijela i način kako se prema njemu odnositi s poštovanjem, izbjegavajući sve što bi moglo doprinijeti gledanju na njega kao na puki objekt zadovoljstva, znatiželje ili nekog oblika igre.

Također je dobro i preduhitriti događaje, objašnjavajući tjelesne i psihološke promjene koje će im se događati u mladenaštvu kako bi mogli znati prihvatiti ih s prirodnošću kada za to dođe trenutak. „Nema razloga zašto bi djeca trebala povezivati seks s nečim grješnim, ili saznavati o nečemu što je u sebi plemenito i sveto kroz vulgaran razgovor s prijateljem.“ **[2]** Ovdje bi žarište uvijek trebalo staviti na pozitivne vrijednosti koje su uključene. Uz nepropuštanje

spominjanja opasnosti od popustljivog okruženja (koje djeca često mogu pojmiti čak i kada su poprilično mlada), roditelji bi trebali pričati im o ovoj temi kao o prilici za tjelesni i duhovni rast, potičući djecu da se bore pozitivno reagirati kada su suočeni s negativnim podražajima. Skromnost pruža učinkovitu obranu i pomaže očuvati čistoću srca.

Teške godine

Godine koje označavaju početak mladenaštva i samo mladenaštvu su po ovom pitanju za roditelje najteže. Prije svega zato jer djeca u ovim godinama više čuvaju svoju privatnost. Ponekad također zauzimaju i svađalački stav, bez ikakvog očitog motiva osim da se suprostave. Kod roditelja ovo može izazvati uznemirenost jer naslućuju – ispravno – da sada postoje stvari u životima njihove djece koje ona

radije dijele sa svojim prijateljima nego sa svojim roditeljima. Promjene raspoloženja kod mladih mogu također biti uznemirujuće; ponekad mogu ne dopuštati nikome ulazak u njihov svijet, a već u drugim prilikama mogu zahtijevati nerazmjernu pozornost. Važno je prepoznati kada se radi o potonjem slučaju te pokušati pažljivo ih saslušati jer teško je znati kada bi se iduća prilika mogla pojaviti.

Želja za neovisnošću i privatnošću kod mladih u ovim godinama nije samo prirodni dio odrastanja; ona je i prilika za poticanje razvoja njihove osobnosti. Mladi imaju posebnu potrebu braniti vlastitu intimu i učiti se kada je prikladno podijeliti je s drugima ili ostati suzdržan. Pomoć koju im u ovom području mogu ponuditi roditelji uvelike ovisi o roditeljskoj sposobnosti pridobivanja povjerenja njihove djece i strpljenju. Najbolji pristup jest učiniti se

dostupnim i pokazati zanimanje za njihove brige, te biti spreman iskoristiti one trenutke (koji uvijek dođu prije ili kasnije) kada ih njihova djeca potaknu na razgovor ili kada ga okolnosti budu zahtijevale.

Povjerenje treba biti zasluženno – ne može ga se zahtijevati. Još i manje ga se može nadomjestiti špijuniranjem djece, čitanjem njihovih bilješki ili dnevnika, slušajući njihove razgovore s prijateljima, ili ulazeći u „prijateljstvo“ preko društvenih medija koristeći lažan identitet. Iako neki roditelji mogu misliti da ove stvari rade za dobro svoje djece, miješati se na ovaj način u osobne stvari vlastite djece najbolji je način za uništiti uzajamno povjerenje, te je pod normalnim okolnostima objektivno nepravedno.

Druga česta značajka mladenaštva jest sklonost čestom promatranju samoga sebe iz svake točke gledišta,

uključujući tjelesno. Stoga se prvi vid stidljivosti kod kojeg roditelji trebaju djeci pomoći nalazi u ovom području. Ovo je važno kako za djevojke tako i za mladiće, iako s različitim nijansama u pojedinom slučaju. Kod djevojaka se ova sklonost očituje u uspoređivanju sebe s nekim standardom ljepote kojem se dive i u želji da sebe smatraju privlačnima suprotnom spolu. Dominantna želja među mladićima jest biti smatran tjelesno zrelim i razvijenim u usporedbi sa svojim vršnjacima, iako ne manjka i želje da se bude cijenjen od strane djevojaka. Veliki dio ovog mladenačkog narcisizma odvija se bez svjedoka. Ali ako ih se pažljivo promatra, lako je primjetiti simptome ovakvog stava, kao na primjer kada mladi ne mogu odoljeti pogledati se u ogledalo ili čak u prozor na ulici; ili posebice među djevojkama, u gotovo opsesivnom

ispitivanju kako izgledaju u odjeći koju nose.

Gledati na ove stvari samo kao na „prolaznu fazu“ bila bi pogriješka. Naravno da se radi o stadiju kroz kojeg mladi trebaju proći, ali upravo zato treba ih naučiti kako se ponašati u ovim stvarima. Mladenaštvo je razdoblje buđenja velikih ideala koje treba poticati. Mladi najčešće lako shvate da ih ova opijenost sobom lako može spriječiti u prepoznavanju potreba drugih. I tako mogu pojmiti da je stidljivost prema sebi (briga o vlastitom tijelu, ali bez pretjerivanja; izbjegavanje nezdrave znatiželje, itd.) preduvjet za stjecanje velikodušnog srca kojeg žele imati.

Stidljivost i moda

Mladenaštvo također pruža nove prilike za naučiti mlade ljude kako živjeti skromnost prema drugima, posebice u odnosu s njima,

razgovorima i načinu odijevanja. Zbog različitih čimbenika i na nekim mjestima agresivnije, okruženje često potiče popuštanje u manirima i pretjeranu neformalnost u odijevanju. Unatoč tome, dobro je imati na umu da u većini slučajeva činjenica da sin ili kćer počinju slijediti ove običaje nije rezultat određene odluke s njihove strane. Mladi, iako zahtjevaju visok stupanj osobne neovisnosti, također su skloni i „slijediti gomilu.“ Biti drugačiji od njihovih prijatelja čini ih da se osjećaju čudno. Nije neuobičajeno da se mladiću toliko i ne sviđa „pažljiva nemarnost“ trenutno toliko moderna, niti da se djevojka ne osjeća previše ugodno u nestidljivoj odjeći. Ali strah od mogućnosti da budu odbačeni od strane njihovih vršnjaka potiče u njima želju da se odijevaju poput njih.

Rješenje nije u izoliranju djece od njihovih vršnjaka; ona trebaju svoje

prijatelje, između ostalog kako bi i sazrila. Ono što roditelji trebaju učiniti jest naučiti ih biti spreman ići protiv prevladavajuće struje. I trebaju znati kako to učiniti učinkovito. Ako sin ili kćer traži utočište u isprici da svi njihovi prijatelji tako rade, roditelji bi prvo trebali objasniti svojoj djeci važnost vrjednovanja vlastite osobnosti i pokušati im pomoći da razviju dobra prijateljstva. Drugo, roditelji bi također trebali potruditi se upoznati roditelje prijatelja svoje djece kako bi pronašli zajednički jezik oko ovoga i drugih pitanja.

U svakom slučaju, ovdje ne bi trebali popustiti. Svaki način odijevanja koji je protivan stidljivosti ili minimumu dobrog ukusa u domu ne bi trebao biti dopušten. Roditelji ovo trebaju učiniti jasnim od početka te, kada je potrebno, razgovarati sa svojom djecom mirno, ali čvrsto, dajući im razloge za takav način ponašanja.

Ako je bolje da za vrijeme djetinjstva otac ove stvari objašnjava svojim sinovima i majka svojim kćerima, kada stigne mladenaštvo često može biti dobro da se i drugi roditelj uključi. Na primjer, ako adolescentna kćer ne razumije zašto ne bi trebala odjenuti nešto što previše otkriva, njezin joj otac može možda pojasniti ono što ona sama još nije shvatila: da takav način odijevanja može možda privući oči dječaka, ali ne i njihovo poštovanje odnosno divljenje.

Kao i u drugim stvarima, otac ili majka mogu razgovarati sa svojom djecom na razborit način o lekcijama koje su oni sami naučili u mladenaštvu, te također i o onome što su tražili u osobi s kojom su se nadali podijeliti svoj život. Može se činiti da ovi razgovori u početku imaju malo učinka, ali dugoročno ostavljaju trag i mladi na kraju budu zahvalni.

Zadatak roditelja da svoju djecu uče važnosti stidljivosti također treba uključivati, koliko je to moguće, i okruženje u kojem im djeca provode svoje vrijeme. Ovdje je važna točka odabir odredišta za obiteljski odmor. U mnogim zemljama, okruženje u kupalištima čini provođenje vremena u njima nerazboritim. Čak i kada se poduzmu mjere za izbjegavanje situacija koje su manje od poučnih, opće okruženje može biti toliko nemarno da je teško održati minimum pristojnosti. Slično tome, kada se dijete upisuje u rekreacijsku aktivnost ili kamp, bilo bi apsurdno ne raspitati se prije o mjerama koje organizatori planiraju primijeniti kako bi održali visok ton ljudskosti.

Druga stvar koju treba imati na umu su mjesta na kojima mladi idu zabavljati se sa svojim prijateljima, posebice zato jer je pritisak vršnjaka snažniji tijekom ovog razdoblja njihovih života. Važno je da roditelji

budu upoznati s mjestima na kojima njihova djeca provode većinu svoga vremena, te da se trude u dogovoru s drugim roditeljima ponuditi zdrave alternative.

Treća stvar na koju treba obratiti pozornost nalazi se malo bliže: spavaća soba njihovog sina ili kćeri. Naravno, mladi žele postavljati ukrase koji im se čine privlačnima, ali ova neovisnost mora imati neke granice, određene prije svega dostojanstvom i pristojnošću onoga što ondje stave.

U ovim i drugim pitanjima, normalno je da se roditelji ponekad suoče s otporom od strane svoje djece zato jer su mladi prirodno skloni želji za potvrđivanjem svoje neovisnosti od vlastitih roditelja i odraslih općenito, a ujedno i zbog njihovog nedostatka iskustva. Nije niti moguće niti poželjno kontrolirati sve što rade i često će čin neposluha biti prilika za

njih da nauče lekciju, da otkriju znak upozorenja i nauče kako reagirati na njega.

Kada se pojavi problem, roditelji ne bi smjeli izgubiti svoj spokoj. Možda su i sami morali naučiti neke lekcije na ovaj način kada su bili u njihovoj dobi. Zadatak odgoja zahtijeva mnogo strpljenja, posebno u područjima poput ovoga, u kojima se standardi koje se želi prenijeti djeci ispočetka mladima čine pretjeranima. Dokle god su roditelji marljivi u ustrajanju u ovim pitanjima, s privrženošću, smislom za humor i povjerenjem, doći će trenutak kada će mladi bolje razumjeti ova pravila i prihvatiti ih kao vlastita.

J. De la Vega

Fusnote:

[1] Usp. Sv. Josemaría, bilješke s njegovih propovijedi, citirane u

knjizi José Luis Soria, *Maestro de buen humor*, ed. Rialp, Madrid, str. 99.

[2] Sv. Josemaría, *Razgovori*, br. 100.

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/odgoj-u-
stidljivosti-ii/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/odgoj-u-stidljivosti-ii/) (9.08.2025.)